

Hoe ontstaat nou een damprobleem?

Een bezoekje aan het damlaboratorium van Jasper Lemmen!

Tom Kieboom

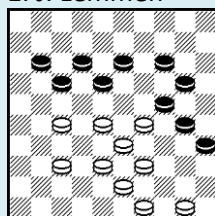
In mijn scheikundige terminologie: Jasper destilleert zijn dampartijen en vangt op het juiste moment een zuivere fractie, van zijn gespeelde partij, als damcompositie op. Zo kan het dus ook! En dat is gelijk weer een boeiende bijdrage aan deze Hoe-rubriek! Een acceptabele partij-achtige stand is uiteraard een harde voorwaarde, als het even kan met een scherpe afwikkeling en slot. Een mooie stand én combinatie blijven evenwel de hoofdingrediënten van zijn composities, zoals we hebben kunnen zien met Jasper's bijdragen in de afdeling concreet van de probleemrubriek. De Scherpe Regels moeten daarbij wel eens wat wijken. Als 'combi-partij-probleem-dammer' noteert Jasper zijn resultaten netjes met de volledige notatie in zijn labjournaal. Zo zijn eventuele notatiefouten altijd nog door anderen te achterhalen. Immers, bij de verkorte notatie kan dat soms een 'onaardige' puzzel zijn. Ik laat deze jonge webmaster van Alldraughts.com (nog steeds een aanrader voor alle dammers, die dagelijkse nieuwssite!) verder gauw zelf aan het destilleren in zijn damlaboratorium.

Scherpe regels?

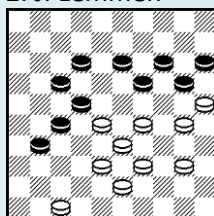
Evenals Roel Boomstra bewaar ik niet vaak probeersels of eerste versies, al zal dit door problemisten anders worden gezien. Wat zij als probeersel zien is voor mij in sommige gevallen een compositie die af is. Mijn eisen die ik aan composities stel zijn: het moet een mooie stand zijn en een aardige, verrassend afwikkeling bevatten. Als het (redelijk) scherp eindigt is dat mooi meegenomen (al maakt dat een compositie wel af). Ik zal uiteraard wel proberen de stand aan te passen om het scherp te laten eindigen, mits de stand acceptabel blijft. Een totaal andere insteek dan de meesten hier hebben. Op de vergadering van de KVD liet Arie van der Stoep mij bijvoorbeeld weten veel problemen te hebben gemaakt die hij heeft weggegooid omdat het einde niet scherp is. In mijn ogen een probleemgroep die ten onrechte wordt weggewuifd en waar ook wat meer aandacht voor mag komen. Wellicht dat anderen deze problemen dan nog wel kunnen vervolmaken?

Voor de uniformiteit is het goed om te werken met regels. Het voordeel en tegelijkertijd nadeel is dat dit wel je blikveld beperkt. Juist voor partijspelers is het interessant om mooie afwikkelingen in partijstanden te zien, en of dat er dan een zetverwisseling inzit, of een probleem net niet scherp eindigt maakt ze dan niet zoveel uit. Een voorbeeld van een compositie van me die partijspelers wel aan zou kunnen spreken, maar problemisten niks vinden:

1. J. Lemmen

2. J. Lemmen

Jasper legt uit hoe hij 't doet.

Diagram 1

**1.39-34 30x48 2.28-22 17x39 3.38-33 48x22 4.33x44 24x33 5.44-40
35x44 6.50x10**

De verrassende plakker, in combinatie met de normale stand met zwart zorgt er voor dat partijspelers deze stand kunnen waarderen. Ook de schijnafwikkeling met 27-21 39-34 38-32-27 die faalt vanwege 20-25 is aardig. Het nadeel is dat er twee overtollige schijven op het bord staan (zwarte op 11 en witte op 49), maar de afwikkeling wint niet zonder die schijven. Storender is dat je ook wel positioneel kunt winnen, dat was dan ook de hoofdreden om te proberen de stand te verbeteren.

Spiegelen?

De gespiegelde (verbeterde!) versie hiervan staat in de Showroom van dekvd.net en is juist voor problemisten interessanter!

Diagram 2

**1.38-32 27x49 2.29-24 20x38 3.39-33 49x24 4.33x42 22x33 5.42-37
31x42 6.47x7 19-24 * [6...19-23 7.7-1 23-28 8.1-6 ; 6...17-22 7.7-2
19-23 8.2-7] 7.7-2 24-29 8.2-35 15-20 9.25x14 29-33 10.35-30 33-38
11.30-48 17-22 12.14-9 of 14-10 22-27 13.9-4 27-31 14.4x36**

Deze gespiegelde versie zal problemisten veel meer kunnen bekoren, afgezien van de zetverwisseling op zet 12. Ik vind de aanvangsstand minder dan in het vorige diagram. Zwart is er links al bijna doorheen en dus lijkt de stand niet in evenwicht. Bovendien lijkt de eerste stand moeilijker vanwege de vele mogelijkheden die je hebt om schijven weg te geven. Opvallend is wel dat de tweede stand objectief gezien meer in evenwicht is dan de eerste stand! Na 1.39-34 i.p.v. de combinatie zou de stand in evenwicht zijn.

Start met combinatie-idee!

Mijn stijl van componeren gaat uit van een combinatie-idee, dat is de basis van de hele combinatie. In het eerste diagram draaide dat om die terugslag met 33x44 en heb ik daar een partijstand omheen gebouwd. Vervolgens check ik dat met de computer en voeg ik eventueel schijven toe om het winnend te maken. Als het dan niet scherp blijkt te zijn maar ik het wel een mooi idee vind dan hou ik het. Voordeel daarvan is ook dat ik het in trainingen kan gebruiken.

Er is maar een beperkt aantal van mijn problemen dat binnen de scherpe regels valt. Dat is het resultaat van het niet werken met strakke richtlijnen (de scherpe regels), en het focussen op het combinatie-idee en een goede stand.

Partijproblematiek

Zoals de opletende lezer in dit relaas hierboven ongetwijfeld al heeft kunnen constateren beperk ik me eigenlijk uitsluitend tot partijproblematiek (op één compositie in het begin van mijn carrière na). Tot wanneer valt een stand eigenlijk onder de partijproblematiek? In diagram 3 mijn compositie met de minst partijachtige aanvangsstand die ik heb. Met mijn hoge eisen aan een goede partijachtige stand is dit dus duidelijk een twijfelgeval. Het draait allemaal om de dubbelcombinatie die ingezet wordt na 4. 26-21. Aanvankelijk had ik de zwarte schijf 9 nog op 3 staan (geeft overigens ook een leuk eindspel!), maar dit is scherper.

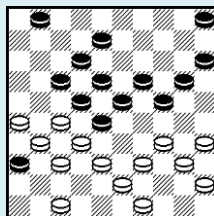
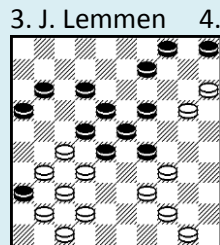

Diagram 3

1.31-26 29x49 2.39-34 22x31 3.50-44 49x29 4.26-21 16x38 5.42x33 31x42 6.47x38 36x47 7.33-29 47x24 8.20x16 9-13 9.16-11 13-18 10.11-7 18-23 11.7-1 23-28 12.1-29 28-32 13.29-42 4-9 [13...5-10 14.42-20 10-14 (14...32-37 15.20-9 4x13 16.15x4 13-19 17.4-10) 15.20x9 4x13 16.15-10 13-18 17.10-4 18-23 18.4-15] 14.42-26 9-13 [14...32-38 15.26-3 9-13 16.15-10 5x14 17.3x47 ; 14...9-14 15.26-48 14-19 16.48-42 19-23 17.42-20 etc.] 15.26-48 32-38 16.48-25 13-19 17.25-3 5-10 18.15x4 38-43 19.4-13 19x8 20.3x49

Valt dit onder partijproblematiek? Het is op het randje. Het valt in ieder geval niet onder de didactische composities van Tjalling Goedemoed. Wellicht raakte ik geïnspireerd door een partij enkele jaren terug uit de onderlinge competitie van Lent, die de goedkeuring van een va banque speler als Michiel Kroesbergen zeker zal kunnen verdragen.

Diagram 4

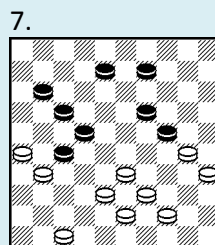
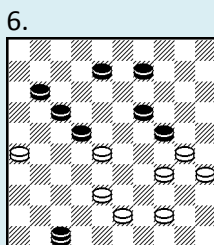
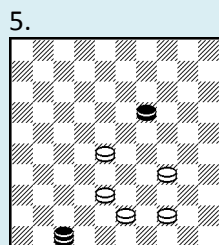
Partij Jasper Lemmen – Sander Spaans, Onderlinge Lent, 10 februari 2012.

Natuurlijk is direct 38-33 hier niet mogelijk, dus ik liet het vooraf gaan door het offer **1.26-21 17x26 2.38-33** Zwart had vervolgens op problematische wijze kunnen winnen door 2...1-7 3.34-29 23x34 4.32x25 18-23 5.39x17 12x41. Hij panikeerde echter en reageerde met **20-25 3.34-29 23x34 4.32x14 15-20** nu kan hij met 4.18-23 nog wel op dam komen, maar is het eindspel praktisch verloren **5.39x19 20x9** en wit won later **2-0**

Een aardig detail: het dubbelloffer 1.27-21 36x16 2.38-33 wint wel.

Een beste combinatie!

Mijn hart ligt dan ook bij de realistischere partijstanden waarin de combinatie goed verborgen zit. Mijn beste combinatie tot nu toe heb ik gebruikt voor de oploswedstrijd van het Heerhugowaard Open. Ik zat wat te spelen met meerslagen met de dam en kwam eerst op de slagroute van de dam in diagram 5.

Vervolgens was het zaak om te kijken waar er geplakt kon worden. Het mooiste is om de stopschijf op 19 ook te gebruiken voor de combinatie. Na enig puzzelen kwam ik tot Diagram 6 (met zwart aan zet). Dit is positioneel ook nog wel aanvaardbaar, want de zwarte dam kan van 36 of 27 gebracht worden. Het idee is er, nu is het zaak om de stand scherper/mooier te krijgen zonder dat de stand daar onder te lijden heeft. Het kan met een 9x9 door een zwarte schijf op 36, of een 10x10 door de zwarte schijf op 27 te laten beginnen. Het voordeel van de schijf op 27 te laten beginnen is dat zwart op slag kan komen te staan, door de witte al op 31 te zetten. Een tempo

maken zorgt ook voor een verhoging van de moeilijkheidsgraad. Dus kom je snel op diagram 7. Hier moeten dus nog een of twee zwarte stukken bij (een 10x9 stand kan ook nog wel als zwart de schijf direct terugwint).

Scherp toeval?!

Als de zwarte stukken zo bijgeplaatst zouden worden, dat er na de combinatie een winnende stand overblijft, en de plaatsing van de stukken positioneel acceptabel is zou ik hier al tevreden zijn. Dus dit is het moment om de computer in te schakelen, de twee zwarte schijven random neer te zetten en te kijken wat er gebeurt. Per toeval stuitte ik op een scherp afspel, waardoor het partijproblematiek is geworden. Diagram 8. Zo zijn mijn scherpe(re) composities dus puur toeval.

8. J. Lemmen

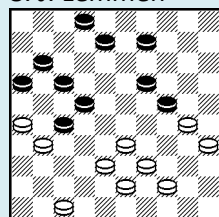

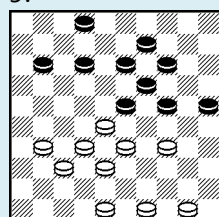
Diagram 8

1.39-34 27x36 2.47-41 36x47 3.33-28 47x49 4.26-21 49x23 5.21x14 19x10 6.30x6 16-21 [6...10-14 7.6-1 14-19 8.1-12 19-24 9.12-26 24-29 10.26-42] 7.6-1 21-27 8.1-23 10-15 9.23-37 [9.35-30? 2-7 10.23x1 27-32=] 9...2-8 [9...15-20 10.35-30 20-25 11.30-24 ; 9...2-7 10.35-30 15-20 11.30-25 (11.37-42? 20-25 12.30-24 27-32=) 11...20-24 12.37-42 27-32 13.42x15 32-37 14.15-47 zie hoofdvariant] 10.35-30 15-20 11.37-42 27-32 [11...20-25 12.42-48 25x34 13.48x2] 12.42x15 32-37 13.15-47 8-13 14.30-24 13-18 15.24-19 18-22 16.19-14 22-28 17.14-10 28-33 18.47x15 37-41 19.15-47 41-46 20.10-5

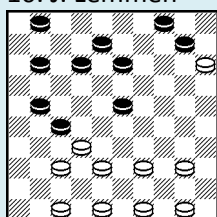
Standen in rust

Van die standen waarvan je denkt: daar kan geen combinatie inzitten spreken me ook erg aan. Bijvoorbeeld de standen van de diagrammen 9, 10 en 11.

9.

10. J. Lemmen

11: P. Meurs 22-28?

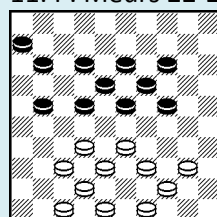

Diagram 9

1.34-29 23x34 2.28-23 19x39 3.50-44 39x50 4.32-28 50x36 5.37-31 36x43 6.48x6 2-7 7.6-1 9-13 [7...7-11 8.1-23] 8.1x20 25x14 9.49-44

De stand is volledig in rust, en de meeste partijspelers zullen niet snel aan een directe combinatie denken, vooral omdat deze buiten de gebruikelijke klassieke combinatiekaders valt.

Ik heb dit thema, met de dam heen en weer gooien diverse keren bewerkt. De simpelste versie, maar wel redelijk scherp (48-42 of 48-43 in de slotstand vind ik geen probleem) staat in diagram 10.

Diagram 10

1.37-31 27x36 2.47-41 36x47 3.50-44 47x45 4.32-28 23x32 5.44-40 45x43 6.49x9 4x13 7.15x4 8-12 8.4x7 1x12 9.48-42

Damgrootmeester én problemist Pim Meurs raakte ook geïnspireerd door dit thema en kwam met diagram 11 op de proppen:

Diagram 11

1...22-28? 2.33x22 18x27 3.37-31 27x36 4.47-41 36x47 5.38-33
47x45 6.32-28 23x32 7.44-40 45x43 8.49x29

Damwerkplaats

Wat je tegenwoordig veel meer ziet gebeuren is dat anderen geïnspireerd raken door een thema. Zo heeft Pim Meurs nog meer bewerkingen op mijn thema gemaakt, en heeft bijvoorbeeld een Tjalling Goedemoed een hele serie bewerkingen op een thema van Jan van Dijk gemaakt (zie ook zijn facebookpagina "the art of winning"). Wellicht dat dit ook in De Problemist kan gebeuren? Stuur allen je composities in die nog niet af zijn, verbetering behoeven of waarin een leuk idee zit maar je vastloopt en laat iemand anders daar zijn licht over schijnen! Als voorzetje enkele ideeën van me, die helaas niet scherp zijn, bijoplosbaar zijn, of andere mankementen vertonen:

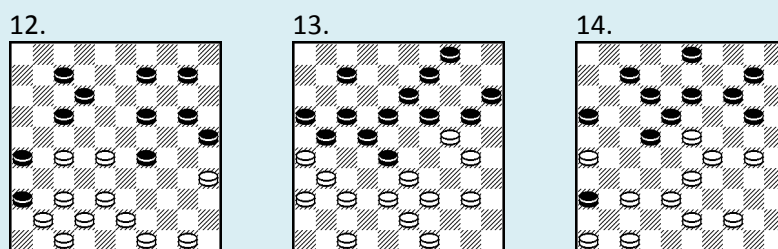

Diagram 12

1.37-31 26x39 2.47-42 36x47 3.35-30 25x34 4.49-43 39x37 5.27-22
47x33 6.22x2 33x6 7.2x39 6x44 8.50x39

Helaas wint 27-21 ook.

Diagram 13

1.39-34 28x48 2.31-27 22x33 3.47-41 20x29 4.34x3 48x25 5.49-43
25x48 6.41-37 48x31 7.36x27 21x32 8.3x1

Een leuk combinatie-idee, maar niet scherp en met zetverwisselingen. Momenteel niet meer dan een aardige praktische combinatie

Diagram 14

1.26-21 16x27 2.47-41 36x47 3.33-28 47x49 4.28x19 49x41 5.23x1
14x23 6.1x47

Een leuke klap, maar er staan in de slotstand nog wat overbodige schijven.

Wie maakt mijn problemen af?

Naschrift Tom Kieboom:

Deze oproep van Jasper, om hem te helpen, verdient navolging van collega-problemisten! We moeten wellicht wat meer gaan samenwerken om zo ultieme fraaie composities op het dambord te krijgen. De werkplaats op onze website is hiertoe geopend met Jasper's drie probeersels, waar Arne van Mourik en Henk van der Heijden al wat aan het sleutelen zijn geslagen! Digitaal, via website en e-mail, kan samenwerken snel en efficiënt plaatsvinden, zo is de eerste ervaring van de damwerkplaats. Via het tweemaandelijks blad De Problemist zou het werk niet echt opschieten. Wel zal ik op een gegeven moment de ervaringen en resultaten samenvatten in ons mooie papieren orgaan. Of het een succes wordt? Ik zou het niet weten, dat hangt simpelweg af van de problemisten, wereldwijd!

Tenslotte: Jasper maakte driftig gebruik van de computer om zijn creatie van dia 7 om te zetten in dia 8, een evenwichtige stand met een scherp slot. Wat toevallig weer: ik heb zelf een ruw concept klaarliggen met de vraag in hoeverre de computer ons kan helpen met het maken en controleren van damcomposities! Dat laatste wordt al aardig gebruikt om o.a. bij-oplossingen aan het licht te brengen, maar het gebruik van de computer bij het componeren, daar heb ik nog mijn nodige vraagtekens bij. Ook over dit aspect zou ik graag bijdragen in deze rubriek ontvangen, we kunnen altijd nog veel van elkaar leren!

Er zijn nog vele componisten te gaan in deze rubriek: stuur een e-mail naar ank.kieboom@inter.nl.net of een brief naar Stationsweg 56, 2991 CM Barendrecht mét inkijkje in (jo)uw damproblemistenwerkplaats.

Tips en trucs voor het maken van problemen blijven van harte welkom, inclusief niet-gelukte composities!

Ervaren damlaborant Jasper van Lemmen is hier aan het destilleren van zijn partijen en hoopt daaruit een écht zuivere fractie als mooi damprobleem op te vangen. Dit alles onder scherp toezicht van damprofessor Ton Sijbrands. Verstandig genoeg heeft Jasper zijn veiligheidsbril opgezet, want er kan soms onverwacht slagwerk plaatsvinden met de nodige spetters!

Op zijn initiatief heeft de probleemrubriek van Arne van Mourik de afdeling 'Concreet' erbij gekregen, die mogelijk door zijn inkijkje hoe hij te werk gaat en erover denkt wat meer problemisten zal trekken!